

Передплата

из «РУСЛАНА» виносить:

в Австрії:

за цілий рік	20 кор.
та шв року	10 кор.
на чверть року	5 кор.
за місяць	1 70 кор.

За границею:

цілий рік . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . 8 рублів

Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

«Барвеш ми очі і душу ми вирешеш, а не возьмеш жалости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня
крім неділь і руских свят
о 5¹/₂ год. пополудни.

Редакція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 1. пл. Дембровського (Хорунції). Експедиційна місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавсмана.

Руконіскі звертае істэнне на апошніе застережжы — Рэкламыцы неопечатаныя вітны від порта. — Оголошэня звычайны праймаючыся на цыні 20 с. від стрічкі, а п. «Наддзівіні» 40 с. від стрічкі. Подыкы і прыватны донесэня від 30 сот. від стрічкі.

Не так ждало ся, та так
склало ся!

(X) Мадярські верховладники, захопили державну керму в свої руки, уложили собі з гори цілий плян, як добитися повної незалежності Угорщини, а також розпростерти свою верховладу і на союзню доси з Угорщиною Австрію. Передовсім отже задумали зірвати від 40 літ обов'язуючий союз цлово-торговий з Австрією а дорогою до того має послужити внесена в соймі д-ром Векерле самостійна угорська тарифа цлова. Угорське міністерство числило на се, що на німечній Австрії зуміє вимогти всякі в тій справі потрібні уступки, що «умираюча рада державна», як від кількох літ про неї говорять, не кивне навіть пальцем, а §. 14-ий зробить усе, що треба.

Отсі пляни угорських верховладників виявив що й но віденьський дописуватель півурядового Pester Lloyd. Єго повірник, з котрим сей дописуватель розмовляв про уступленє ки. Гогенльоге, висловив ся, що тепер не може бути мови про парляментарне міністество, що лише урядниче правительство може обняти керму державну, котре навіть не буде мало нагоди явити ся перед державною радою. Оно буде мати задачу полагодити бюджетову провізорию по конєць 1906. р. і вигаслі торгіві договори. В тій ціли має бути державна рада відрочена, бо і так 9-го починає ся сесия делегаций. Було би добре, каже дальше сей повірник, відбути в осени другу сесию делегаций, для якої тепер вибрані делегати мають мандати, що би ухвалити спільний бюджет на 1907 р., мимо відрочєня державної ради і розвязаня, яке в осени має послїдувати, і се є конечно, бо та рада державна не є спосібна для полагоди виборчої реформи і взаємин з Угорщиною. Коли буде вибрана нова рада державна, тоді відповідно єї складови належалоб утворити стале правительство, котре би мало першу задачу — полагодити австро-угорські взаємини а другу — перевести виборчу реформу.

Так виговорив ся повірник дописувателя Pester Lloyd-a, котрий має звязи з високими кругами політичними і відкрив тайні пляни мадярских верховладників.

Одначе сим разом завели ся маляр-скі верховладники в свої обчисленях.

Кн. Гогенльогє здобув ся на нечувану доси у австрійських міністрів відвагу, не хотів прийняти ся переведення такого нехтовання прав державної ради і житєвих інтересів австрійських та уступив із свого становища. Посольська палата, котра доси дозволяла собі з овечою смирністю обмежувати конституційні права і принімала терпеливо розпорядки §. 14-го, здобула ся на відвагу і рішучо запротестувала проти одностороннього поступовання Угорщини, проти відрочування державної ради і проти нехтовання інтересів австрійських. Нечувані доси в історії австрійського парламентаризму події з минувщого вторника (самовільне засіданє послів, ухвали конференції предсідателів клюбів), розправа над наглим внесенєм всіх сторонниць парламентарних для відпору малярських забагів.

Сі події не остали без відгомону також і в широких верствах населення. З різних сторін надходять заяви признання за рішуче становище кн. Гогенльоге і острі протести проти змагань угорських верховладників. Рада мійська віденська, віденська палата промислово-торговельна, кравчий виділ горішньої Австрії, рада громадська в Інсбруку, рада громадська в Теплицях і ин. ухвалили острі протести проти одностороннього поступованя Угорщини і візвання до послів держ. ради, щоби рішучо постояли в обороні інтересів австрійських народів, загрожених змаганнями мадярських верховладників. Лише наші галицькі автономічні круги, котрі так багато говорять про краєву автономію, про *uprzemysłowienie kraju*, про береження хліборобських інтересів, а на львівськім ринку дозволяють виперати галицькі плоди мадярській продукції, не ворують ся, вірні мабуть окликови: *Węgier, Polak — dwa bratanki!*

Рішуча постава посольської палати відгомін цих подій в широких верствах населення не остали без впливу на дальший хід політичних справ.

Державної ради бодай тепер не від-
рочено, не введено урядничого міністер-
ства, котре би після бажання повірника
Pester Lloyd-а послугувало ся на шкоду
Австрії а на користь Угорщини §. 14-им.

Корона висловила рішуче бажанє утвореня парляментарного міністерства і всі сторонництва парляментарні переняті сим переконанєм, що лише таке міністерство зуміє постояти рішучо в обороні інтересів сеї половини монархії. Від дальшого зєдиненого по-

ступованя парламентарних сторонниць
буде залежати успіх, буде залежати
і переведенє виборчої реформи ще тепер
проти виразного бажаня дописувателя
Pester Lloyd.

Сі погляди повірника угорської півурядової часописи повинні собі добре взяти до серця і задержати в живій тямці австрійські політики.

**Збори української парла-
ментської групи.**

Як звісно нашим читачам, в Петербурзі завязала ся думска українська група, яка відбула свої конститууючі збори дня 26. мая. Кореспондент »Громадської Думки« подає подрібне справозданє з сих зборів, а завданє української групи: — пише справоздавець — здобути права Україні, вибороти їй автономію. Робить она се в спілці з иншими поневоленими націями. Складає ся вона з людей ріжних соціально-економічних поглядів. Се не вадить їм палко обороняти національні права українського народу і ті особи в соціально-економічнім его житю, якими він відріжняє ся від инших народів. Поки що йде організаційна робота. Прибувають пові члени. Знайомлять ся з справою і з старими членами. Намічають і обмірковують питанє і законопроекти, що підуть в першу голову в думі. Підкреслюють і виставляють в них ті особи, що мають найбільшу вагу для України.

Сего дня збори розпочали ся трохи пізно, бо загаялись в думі. І багато де-хто ще не встиг прибути. Голова зборів починає читати привітання, що сиплють ся в клуб і по телеграфу, і по пошті звідусіль, з глухих навіть кутків України. Подаємо деякі з них.

Ось три тисячі гучулів-Українців, зібравшись на вічу дня 20. мая 1906 р. в с. Ланчині в Галичині, далі привіт з Буковини, народний клуб український в гор. Перемишлі, далі знов з Галичини кілька телеграм а між ними від Народного комітету центральної управи національно-демократичного українсько-руського стороництва в Галичині. Дуже гучні оплески викликає телеграма з Холмщини. Далі йде з Відня від »Ukrainische Rundschau«; від »Громадскої Думки« та »Нової Громади«; від центральної ради демократично-радикальної партії; народні учителі і діячі просвіти олександрійского повіту

з Херсонщини; Українці міста Олександрії; миколаївські Українці; перші загальні збори подільського українського товариства «Просвіта»; український гурток з гор. Баку на Кавказі; катеринославські Українці; редакції газети «Десна» і численної групи земських і городских діячів г. Чернигова; поздоровлене лубенської громади; Полтавці через М. Ковалевського; через негож з Холмщини; і навіть — від гуртка студентів Українців київської духовної академії; вкінці читають ся листи і телеграми від окремих осіб.

Слово бере професор львівського університету М. Грушевський. Збори довгими і гучними оплесками вітають дорогого гостя.

«Я умисне приїхав сюди з Галичини, — каже він, — щоб від імени товаришів-письменників галицьких і культурних діячів привитати послів і земляків, які працюють тут, щоб здобути красну будучину України». Яскравими словами шановний професор малює перед очима послів гірке політичне і економічне бідоване галицьких братів-Українців. Революція, що скоїлась в Австрії в році 1848, здобула і для них конституцію, але тільки на папері, бо в житті її не вдалося перевести: вона не була основана на підставі загального, рівного, безпосереднього і тайного голосування. В центральнім парламенті взяли верх пани і почали диктувати свою волю селянам-біднякам.

Дістала Галичина і автономію, але не національну, а краєву. Через се і в краєвій соймі взяли гору польські пани. І тепер на 150 послів-Українців в соймі буває 10—15. Навіть і ті права чиновна бюрократія обкрала. Народ не здобув також і права кликати адміністрації до одвіту за злочинства і сваволю. Нечувані злочинства і насиля над пригнобленим народом чинились і чинять ся отверто. Коли брав перевагу на виборах селянин, з скринок викрадали ся голоси, скільки треба було, щоб не провести і тих послів. Через се кермоване всіми справами в країні в руках польських панів. Ось через що за 40 літ Галичина не могла нічого зробити, щоб поліпшити становище селян і робітників.

Тільки тепер під впливом російської революції австрійський уряд рішив завести загальне, безпосереднє, рівне і тайне голосування. Але й тепер пани польські загрузили справу так, що ледве чи й рушить далі. Замість рівного голосування заведено таке, що від Русинів, яких втроє більше, буде одна частина, а від Поляків — три. Ні — як і доси не можна притягнути чиновників до одвіту і таким чином забезпечити конституцію. Ніяк не вдає ся забезпечити селян землею, що скуплена в руках панів польських. На 425 послів державних в австрійському парламенті — Українців всего 5—6 та й то поміркованих.

На полі культурного життя удалось трохи більшого добитись. Заведено українську мову по сільських школах, по гімназіях. В університетах львівським та черновецьким — українською мовою вчать літературу, право та історію. Удалось повернути народowi і тих панів інтелігентів-ренеґатів, що раніше зреклись навіть української мови. Розвинула ся

українська белетристика. Та сего всего дуже мало, як порівняти з тим, що треба було здобути. Але на перешкоді стояла нам лава панів. І ми мусіли звертати з дороги і йти «в сторону найменшого супротивлення». Звістка з України про заснування клубу підбадьорила нас, підняла наш дух. І ми надіємо ся, що вам удасть ся вивести український народ з єго гіркого становища. «Прийміть же привіт і бажання поліпшити тяжке становище України, бажання поспіху в тяжкій боротьбі за волю і кращу долю рідного народу!»

Лунають оплески. Шановного гостя радо й сердечно вітають.

Голова Шраг робить практичні висновки. З промови д. Грушевського, — каже він, — видно, що ми, послі, мусимо добивати ся не паперової тільки, а справжньої конституції, щоби влада була в руках народних заступників, а не чиновників. Досвід Галичини яскраво також показує нам, о скільки для народо-власть потрібне — безпосереднє, рівне, прямиє і тайне право голосування. Гірке соціально-економічне становище Галичини — насліддя національного гніту Поляків над Русинами — доводить, що і ми мусимо домагатися автономії, але не обласної, а національно-територіальної. Коли послі вже внесли таку пропозицію в спілку автономістів, її прийнято. В Галичині повернуло інтелігенцію народowi. Ми ще не пережили сего періоду. Нам ще треба змагати ся, щоб інтелігенція на Україні, що відцурала від свого народу, вернула ся до него; щоб по українських школах було завведено нашу мову. Сими днями буде внесено в державну думу закон „о языкѣ“. Було бажано, щоб послі наші придбали серед товаришів якомога більше голосів, щоб сей закон вдало ся провести. То, що й доси селяни-Українці в Галичині не мають землі, скільки їм треба, навчає нас, як можна, найдужче на сю справу. До тогож земельне питання на Україні має свої особности. Нам треба прийняти їх на увагу, докладно вивчити і заздалегідь обмірковувати. Члени партії народної свободи вже подали в думу свій законопроект. Голова радить й почати розмову про земельну справу.

Посол Онацький: Сегодня довело ся нам випити гірку чашу. Ми чекали Великодня. Думали, будемо мати землю і волю і замість того нам радять переселити ся до Сибіру з дітьми, з кошиками, зі всіми манатками. Ми були певні, що землі церковні, монастирські, казенні, кабінетські, удільні — уже наші. Думали, що прийде ся бороти ся тільки за „частновладільческі“. Горемікин сказав нам, що нам зовсім не дадуть ні землі, ні волі. Ми що дня дістаємо листи, телеграми. Все питають, що ми тут робимо? Чи скоро земля буде? Порадьте, що нам робити! Серце розриває ся від одної думки про страдания народні. Що їм сказати? І чи сказати, чи може почекати ще? Ось і вчора дістав телеграму... Напиши, — так вої вівці запустять в панську пашу. Почекаю ще... Нас збирають ся розігнати. Народ вже прокинувся і тільки дивить ся на думу. Хай розгонять, тоді побачуть, що буде!...

О. Русов зазначає помилки проекту. За одиницю наділу взято дві норми: трудову і істовну, між котрими різниця дуже велика.

Посол Чижевський пояснює слова Русова прикладами з хліборобства в Полтавині та Катеринославщині і доводить, що навіть між трудовими нормами в однім і в другім місці є різниця. Катеринославець може обробити за чотири дні 74 десяти. Нехайже поспробує се Полтавець. Конституційні демократи далі кажуть, що справедливую ціну треба установляти по доходности землі. Алеж земля панська дохідніша вже через те, що її обробляють робітники часом за півціни. В Полтавині у поміщика десятина родить 70—80 пуд., а у селян 50—60 пуд. Таким числом прийдесть ся виплатити по 300 карб. за десятину. Справедливою треба вважати ту ціну, яка була на землю того часу, поки не було земельного банку, що дуже підняв ті ціни. Тоді десятина платилась по 100 карб. З того часу хліб став гірше родити, підупав він і в ціні. Тільки побільшала нужда людська. Коли викупити всю землю в державний фонд по 300 карб. за десятину, то наша держава не зможе й виплатити восьми мільярдного довгу, що лежить на їй. Треба установити і число десятин найбільшого володіння землею, бо без сего може розпочатись внутрішня війна. Ті, що мають, наприклад, більше 100 десятин, пристануть до поміщиків. Треба зробити ще й так, щоб землею не можна було гандлювати — тоб то скуповувати та перепродувати її, бо деякі можуть її продати — богачам. І тоді знову поллеть ся кров. Взагалі справа з земельним питанням, річ дуже трудна і щоб порішити її, треба скласти немало законів. «Се, коли хочете, страшна хвороба, що потребує тяжкої дуже операції. Коли зробить її необережно, то слабість знов може повернутись», каже на прикінці промовник.

Д. Онацький каже, що земля не може бути чияю небудь власністю. Але разом з тим не повинна і переходити через короткий час від одного хазяїна до другого. Тоді вона буде нічийою. Коло неї не будуть так заходжуватись, як коло тої, що знаходить ся в довгочаснім користуваню. Коли хто хоче продати її, нехай продає тільки в общество або в казну.

Д. Лотоцький виставив цілий ряд питань про норму наділу, про вибори та инше ще мають обговорювати ся на найближших збірках відділу.

Просимо відновити передплату.

Н О В И Н К И.

— Календар. В середу: руско-кат. Симеона, Мел.; римо-кат. Норберта. — В четвер: руско-кат. Об. гл. св. Іона Хр.; римо-кат. Роберта, Лукр.

— Руска прив. гімназія жінок у Львові. Як вже відомо з попередніх відозв, отвирася у Львові приватна дівоча гімназія з рускою викладавою мовою з днем 1. н. ст. вересня 1906. р. Є се перший і одинокий того рода заклад на цілій австрійській Русі, а як важ-

ний, оцінює безперечно кожний тямучий чоловік. От наші сусіди мають таких закладів вже кілька, а крім того учить ся ще багато їх дівчат по домах родичів приватно і здають відтак іспити в державних мужеских гімназіях. Сам факт отже стверджує найліпше, як дуже відчуває суспільність потребу солідного образования женщин, котре би отворило їм дорогу найвищих наук. І наша суспільність не може в тм згляді остати по заду. Тому надіємо ся, що супроти факту отворення згаданого закладу поспішать зі зголошеннями дівчат до І гімназійної а також приготавляючої класи. Звертає ся увагу, що на сей рік з причини ненадто великого льокалю число учениць в обох класах обмежене: в І гімназійній класі до 30, а в приготавляючій до 20. Супротив того, що до І класи зголосило ся вже згладно досить значне число учениць, просить ся з зголошеннями не отягатись, щоб би відтак не було за пізно. Зголошення ще до 30. червня будуть приймати або Настоятельство монастиря С. С. Ч. св. В. В. при ул. Зибличевича ч. 24. або о. Спиридон Кархут, ц. к. професор академічної гімназії, а речинець вступного іспиту до обох клас перед вакаціями оголосить ся, як справа порішить ся еще остаточно в міністерстві.

Оплата за науку в І класі гімн. буде вносити по 20 К, а в приготавляючій по 5 К місячно. При сїм пригадує ся, що вік учениць приготавляючої класи не може бути нижчий, як 9, а І гімназійної 10 літ, кінчених найпізнійше з 31. груднем 1906. р.; кожний вік вищий полищений осудови родичів і опікунів. До вступного іспиту можуть зголошувати ся також ті, що не ходили до ніяких публичних шкіл, але придбали собі відповідне підготовлене приватною наукою дома. За місцеві учениці найдуть в інституті С. С. Василянков як найкрасше, відповідаюче вповні всім вимогам гігієни поміщене і харч тай найстараннішу опіку за місячною оплатою по 44 К, однак тота оплата може бути навіть по змозі відносно знижена. За комітет: О. Володимир Філевич, настоятелька монастиря С. С. Ч. св. В. В. у Львові. О. Спиридон Кархут, ц. к. професор академічної. Др. Евстахій Макарушка, ц. к. професор академічної гімназії.

— **3 Самбора.** Дня 10. н. с. червня 1906. відбудуть ся збори філії Тов. а педагогічного в забудовану ц. к. учит. семінарії в Самборі о. 2. год. по полудни. Просимо о численну участь. На порядку деннім: 1) Касовий звіт. 2) Відчит п. Філарета Колесси про колективну і індивідуальну творчість в укр.-руській поезії. Т. Біленький, голова. Ів. Филитчак, секретар.

— **Станиславівські укр.-руські товариства** устроюють в честь Т. Шевченка. в четвєр дня 7. с. м. в салі тов-а ім. Монюшка торжественний концерт з отсею програмою: 1. М. Вербицкий: «Симфонія С moll», відіграє оркестра 24. п. п. 2. Вступне слово виголосить проф. В. Пачовський. 3. Ф. Колесса: «Гайліки», міш. хор., виконає «Стан. Боян» під управою п. П. Чайківського. 4. Лішт: П-га Рапсодія, форт. сольо, відіграє п. З. Левицка. 5. а) Лис нко: «Гамалія», б) Майберг: «Серпада», муж хори: виконають члени тов. акад. хору «Бондурист» зі Львова. — В. Матюк: «Під осін», муж. хор виконає «Стан. Боян» при співуч. «Бандуриста». 2. Т. Шевченко: «Сон» виголосить п. М. Літинська. 3. Д. Січинський-Шевченко: «І золоті і дорогої», баріт. сольо в супр. орх. відсвіває п. П. Чайківський. 4. Й. Кишакевич-Шевченко: «Катерина», кантата в супр. оркестри відсвіває хор. «Стан. Боян» під управою п. Соучка. 5. Ф. Соучик: «Вязанка» руско-народних пісень, відіграє повна оркестра 24. п. п. під батотою автора. — Ціни місць: Льожі І. Х. по 14 К, прочі по 10 К. Фотелі по 3 К. Крісла І-р. парт. по 2 К. Фотелі бальконові І-р. по 2 К 50 сот., прочі по 2 К. Крісла II-р. по 1-50 К. Партер по 1 К, для учеників, селян і війска по 50 с. Галерія по 40 с. Білети вчаснійше до набути в «Народній торгівлі», в день вечериць від год. 6. вечером при касі. Початок точно о годині 8. вечером.

Програма отсего концерту сама про себе

говорить і додавати великих слів і велику силу — злишно. Просимо лиш усіх наших Вп. Патриотів з міста і доокресности, яким дорога память нашого незабутнього Кобзаря і сьвято в Єго честь рік-річно обходжене, не пожалувати труду і вийтись громадн, та з одної сторони сповнити народний обовязок: всімьти не злим тихим словом найбільшого Сина України а з другої зачерпнути ясного проміння любови і витривалости до боротьби за лучшу долю Неньки-України. — *Комітет.*

— **3 Тернополя** пишуть нам: Концерт в память XLV. роковин смерти Т. Шевченка устроює товариство «Тернопільський Боян» при ласкавій співучасті п. А. Гаска, тенора люблянської опери і О. Садовського скрипака, в неділю дня 10. червня с. р. в салі «Міщансько о Брацтва».

— **Визволенє зпід російського ярма** українське слово пливе що раз ширшим руслом. Основують ся українські товариства, росте число укр. часописий, організують ся заводові укр. стоваришеня, клуби і спілки. Поступ видко на кождім поли. Подільське тов-о «Просьвіта» буде видавати популярний тижневник для народу і вже подало о то просьбу до губернатора. — Київський губернатор дозволив видавати у Київі нові українські часописи: Г. Королевій дневник «Слово»; лікарєви Н. Стаховському дневник «Боротьба»; Іванови Федорченкови тижневник «Дзвін» і Оксані Стешенковій тижневник для дітей «Віночок».

— **Личні вісти.** Намісник гр. Потоцкий повернув в суботу вечером до Львова. — Директор почт і телегр. п. Сеферович виїхав на тиждень в інспекційну подорож. Заступство обняв ст. радник почти п. Людвик Пікор.

— **На дирекцію залізниць** жалують ся у нас подорожні, що їм доля судила їхати вчерашнім вечірнім поїздом з Золочева до Львова. Вагони були напхані людьми тіснійше як бочка оселедцями. Подорожні стояли у всіх переходах і на платформах та попережували ся з вини управи залізниць, котра одним поїздом в сьвято хоче перевезти кілька тисячів народу. Їй байдуже, чи подорожний буде сидіти на лавці, чи стояти на холоді на платформі, лише аби заплатив повний білет їзди.

— **Організація народних учителів Українців в Росії.** В «Гром. Думці» помістила д. С. Русова статю з покликом до народного учительства на Україні, щоби організувало ся окремо від всеросійського учительства і дбало виховувати молодіж в народнім дусі. Авторка ставить за примір литовських нар. учителів, котрі працюють в напрямі злитовщення нар. школи, укладають литовські підручники до шкіл, заснували власне товариство, відбувають зїзди. Подібно поступають учителі-Татари на Кримі. Литовські і татарські нар. учителі готують важні внески на зїзд відпоручників всего учительства з Росії, що відбуде ся дня 17. червня в Петербурзі. «А що ж наші вчителі-Українці? — питає п. Русова. — Серед них є багато місцевих груп, що належать до загальної російської спілки (Черкаська, Лохвицка, Харківська, Чернігівська, Мелітопольська та інші). Але чи забули Українці-вчителі, що на них лежить обовязок згуртувати ся коло рідної школи, поставити просьвіту на народний шлях з рідною мовою і по школах і по усіх позашкільних просьвітних організаціях? Се пекуче діло мусить їх зєднати в свою українську спілку з національно-просьвітною метою. До сего часу всі наші запросини вияснити, в якому становищі знаходять ся шкільні й учительські організації, ми відобрали тільки відповідь від «Просьвіти» на Поділю, але Україна не повинна обмежувати ся одною Одесою в її «Просьвітою» та Подолією. А Чернігівщина, Полтавщина, Київщина, — невже они не зєднують своїх вчителів й діячів на ниві народної осьвіти і не обмірковують питання про організацію національної осьвіти і української спілки учителів? Час біжить і хотіло би ся упевнити, що наші два обовязкові депутати з України приїдуть на зїзд 17. червня, хоч би і без усяких формальних уповажнень

від своїх груп, але висловлять нам погляди української учительської громади на: 1) місцеву й загальну організацію учителів; 2) на шкільну організацію й шкільний уряд; 3) на рідну мову в школі, державну й місцеві мови в початковій школі; 4) на унорядковане незадержного релігійного виховання і деякі інші питання, що намічені в 1. числі «Вістника Вчителів». Зїзд 17. червня має на меті познайомитись з національними організаціями і їх поглядами. Він не робить ме обовязкових постанов, на тім будуть тільки радити ся. Може дорадино ся і до яких обовязкових постанов. Взагалі усі єго ради будуть обмірковувати ся на загальнім делегатскім зїзді вчителів 20. червня також в Петербурзі і єї обидва зїзди будуть мати велику вагу в справі шкільної просьвіти.

— **Російські Жиди** ще й тепер виселяють ся цілими родинами за кордон, а переважно до Америки. Нема поїзду з Підволочиск та Бродів, яким не їхало би кільканацять жидівських родин через Галичину. Коли спитати їх, чому утікають з Росії, відповідають, що там небезпечно, бо мужики грозять різнею, а салдати замість боронити, помагають бити Жидів.

— **Відшкодованє селян.** Транспортне товариство в Гамбурзі вислало з початком минувшого місяця урядників своєї репрезентації у Відни, Маєра і Загурского, до Станиславова, щоби заключили контракти з робітниками в тамошнім повіті в справі найму до робіт при ладованю кораблів в Гамбурзі, а то по причині грозичого там страйку докових робітників. Услівя контракту були для селян дуже корисні, бо дневний заробок мав вносити 5 марок, до чого приходило даром мешканє, повне удержанє і безплатна їзда туди і назад. Законтрактовано около 300 селян з Ямниці, Угринова і Вільшаниці, котрі вже дня 21. мая мали виїхати до Гамбурга. Однак того самого дня згаданє товариство відкликло цілий транспорт робітників і тому они зажадали від товариства ціломісячної винагороди. Розпочались торги, почавши від 20 К від особи і остаточно по довгих переговорах наступила згода. Переважна частина робітників дістала по 65 К, а молоді парібки по 32 К від особи, з чого обі сторони без сумніву вдоволені. Виплата відшкодованя на руки селян відбула ся минувшої неділі.

— **Про женитьбу в маю.** Місяць май має — як відомо — патент, що в нїм найліпше любити ся, тільки любов із жениханєм не все йде в парі. Масвим вінчанєм вже від давніших часів не ворожили доброї будучности. Сей забобон походить ще від старинних Римлян. Їх сьвятині були в маю позамикані, бож вірило ся приповідкам що: «Maio nubunt male». («В маю женять ся лихі») і «Malum est mense nubere Maio!» (Недобре женитись у місяцю маю!). Сей обичай походить, здаєсь, від того, що май був присьвячений Венері, а Червень Юноні. Тому думали, що хто ладив весіле в маю — то повинен се був зробити або скорше в честь Венери, або пізнійше з поважання для Юнони. Инакше обі вередливі богині певне обурють ся, а тоді «маєві пари» не мають чого надїятись на щасливу годину. Сей погляд взяли від Римлян безкритично таки Німці. У однім старім німецькім творі про церковні звичаї й церемонії говорить ся так: Es ist noch Witwen, noch Jungfern gut zu freuen im Maien, denn es pfleget sie balde zu bereuen. Сей недорічний погляд ще і тепер розновсюднений у Німців. В дол. Саксонії є така приповідка: «Der Meienbraut gehts selten goud!»

— **Небіщик ожив.** В селі Слобідці, тобольської губернії, жив старий воля Карпов. В послідних роках став нездужати, а ось недавно сказав синові, що вмере. І дійсно, ще того самого дня перестав жити. Син положив небіщика на стіл і пішов до міста за домовиною. При покійнику лишила ся невістка і 12-літній син сусіда. Незадовго вернув ся син з міста. Переложили тіло небіщика на лавку і коли ставляли домовину на стіл, трупили небіщика необережно, так що він упав з лавки

на землю. Притім він застогнав і отворив очі... Сын і невістка настрашилися дуже, але й старий чимало зжахнувся, коли побачив домовину. Сейчас збіглися сусіди, роздягли Карпова і поклали на ліжко. На другий день було йому ліпше, і він відвівшись з ліжка, пішов до своєї роботи.

— **3 залізниць.** Перестанок Кострижівка поміж стациями Стефанівка-Заліщики на шляху льокальної залізницї Лужани-Заліщики, в окрузі ц. к. Управи руху в Чернівцях передано до прилюдного ужитку дня 1. мая с. р. Експедиція осіб і пакунків відбуває ся за заплаатою в поїзді. Згаданий перестанок заміщено вже в розкладі їзди з 1. мая 1906.

— Загадка.

Коли її біль утомив і праця зіла з землі людину вставшу — тиха жде могила. останесь світ, хоч кожний так в могилу ляже — і хтож сю загадку життя-буття розв'яже?
Уляна Кравченко.

Телеграми

з дня 5. червня 1906.

Краків. На довірочнім зїзді відпоручників Союзу католицких ремісничих і робітничих стоваришень ухвалено по рефераті адв. д-ра Гризєцького і по промовах пос. кс. Стояловського і Бзуїта кс. Боселя резолюцію за рівним, загальним, безпосереднім і тайним правом голосованя.

Почдам. В склад дружини цїсаря Вільгельма в подорожи до Відня відуть: маршалок двора гр. Айленбург, генеральний адютант гр. Гільзен Гезелер, ген. майор гр. Гоґенав, прибічний адютант підполковник Херіус, прибічний лікар др. Ільберг і секретар стану для заграничних справ Чірський.

— **Петербург.** „Рѣчь“ доносить, що рада міністрів заявила ся за знесенем кари смерті. На 1906 рік став іменований президентом державної ради дотеперішній віцепрезидент секретар стану Фріш, а віцепрезидентом Голухов, шеф І відділу державної ради.

Відозва!

Хтось хотів насміяти ся над нами, чи випустити жало знеохоти в наше тіло, кажучи: та у Русинів за много вже інтелігенції, за много „панів“! Чи справді се так?

Близько дві тисячки громад руских не має жадного учителя. Десятки осель, котрі би повинні мати чотири- і більшекласові школи, мусять обходити ся при одно- або двокласівках. Кількасот тисяч дїтвори є згори призначені на анальфabetів, а число їх більшає о кількадесять тисяч річно. Яких сорок шкіл середних, належних нам після урядової статистици населеня і після числа тих шкіл у найближших наших сусїдів, повинні в будучности найти своїх учителів. На сорок девять наших повітів маємо ледви кількох Русинів інспекторами шкільними. Близько шістьсот адвокатів живе ві східній Галичині, а наших і пядесятки не має. Понад вісімдесять місцевостей судових не має жадного адвоката Русина, хоч інших є в них по кільканайцять. Всі уряди політичні обсажені не Русинами. В дикастериях судовій, скарбовій, почтовій та залізничій далеко нам, ще дуже далеко до такого числа наших урядників, котре би відповідало числу руского народа в Галичині. Ми не маємо навіть четвертини числа всіх нотарів, лікарів, ветеринарів і антикарів, живучих руским хлїбом. Одинока кадецка школа на рускій землі в Австрії не дає навіть 8% наших абсолювентів. На політехніці, в школах лісових, торговельних і промислових нема десятої часті наших учеників. Наші міста і місточка —

не є наші! зі свїчкою в них шукати руских купців, ремісників і промисловців.

Се в Галичині!

А чи не ждуть, не і плачуть тисячі наших переселенців в північній і полудневій Америці о проповідників Слова Божого і просвітителів? Чи не прокидає ся тепер кількадесятьмільонна маса України зі сну? Чи не має она відсотково ще менше інтелігенції як Галичина? Не є перепорою кордони для імпортациї інтелігенції з Познаньщини і Конґресівки до Галичини — не мусять все бути для нас непроникливим перепором кордон в дифузії гадок і інтелігенції між австрійською а російською Україною. Казати нам, що за много у нас інтелігенції, се глум, злоба або іґноранция.

За много даємо консеументів для кільканайцять тисяч горалень, пропінацій і шинків, за много гостей для кількасот колектур льотерійних. Нам потрібно інтелігенції, тисячів свїдомої інтелігенції.

Хто як хто а Бережанщина починає поволи пізнавати вагу теперішньої хвилі. Звиж три сотки Русинів випсало ся на сей рік до бережанської гімназії. Бережанщина вже заговорила, добре заговорила про руску гімназию. Та що значить триста Русинів на вісімсот кількадесять всіх учеників в такому окрузі, котрий дає 95% Русинів до війська! Бережанщина повинна вже нині мати кілька руских шкіл середних, а не має жадної. Селянство наше протирає вже очі. Горне ся до школи, а гнеть посуне ся лавою до свїтла. Брак средств удержаня, брак старанного нагляду був і є перепорою в витворюваню правдивої нашої інтелігенції. Нам треба бурс і то великих бурс таких, щоби зняли ся також вихованем тої бідної молодіжи, що пре ся в школи.

В Бережанах є доси дві бурси. Руска Бурса має невеличку реальність обдужену п'ятьма тисячами корон і удержує 63 учеників. Селянська Бурса Товариства педагогічного дає приют 33 хлопцям. Десятки подань о принятє відкипено в обох бурсах для недостачі місця і фондів. В Бережанах повинні стати дома для бурс гідні Бережанщини. Вважаючи справу бурс пекучою потребою нашого округа, завязали ми комітет, котрого цілю є збирание складок на обі інституції! Побіч делегатів обох товариств, удержуючих бурси, вийшли до него видніші люди з повітів бережанського, підгівецького, рогатинського, перемислянського і бобрєцького з правом кооптациї.

Пора зачати Братя, бо время є люте. Тепер має ся зачати будувати, побіч існуючого вже дому, каменниця на приміщенє 200 учеників. На се треба нам яких трийцять тисяч корон. Вс. Отці духовні і ВП. Учителі спішили не раз з помочию обом бурсам. Ми маємо повну надію, що і дальше не забудете подати нам помічну руку та пригадати селянству, при всяких нагодах, що оно в першім ряді має обовязок дбати про свої діти.

До Тебе звертаємо ся, нечисленна решто свїцької інтелігенції. Пособи менший брати! Всі члени рад громадських і повітових нехай памятають про нас при укладаню бюджетів. Ми свято є пересвїдчені, що Бережанщина поставить ся і покаже, що так само, як дає 95% темного жиру для армат, подбає про достарченє 95% молодіжи рускої до школи і постарас ся о удержанє і відповідне приміщенє для неї! Але Ти інтелігенце, котра вийшла з бережанської гімназії, не опустиш нас на певно!

Як раз починає ся вечером дня 6. червня с. р. п. н. с. ювілейне свято столітнього істнованя гімназії. Колись за німецької викладної мови сїдало до матури в Бережанах на 35 учеників 23 самих Русинів; нині нераз і п'ятої часті того не має. Так ті, що прибули на се свято, як і ті, що не могли явитись, нехай памятають одно: Ми повинні вже були доси обходити ювілей рускої гімназії на

на тій території, що дає 95% руского рекрута. А ми доси навіть паралельки хочби в одній класі не маємо. Бувші тутешні ученики найлучше відчувають нашу недолю, а відчуваючи, пособлять нам так, щоби від тепер настали красні часи. Лише бурси дадуть нам спримогу вибороти належну нам свою школу.

Ласкаві датки, зглядно декларації просимо висилати на руки Гринька Бобяка, учителя гімназії і директора тов. кредит. „Надія“ в Бережанах або складати на руки делегатів в дотичних повітах.

Бережани, в червні 1906.

Бачинський Никола, професор гімназії в Бережанах. *Бобяк Гринько*, учитель гімназії в Бережанах. *Городецький Стефан*, парох в Вербилівцях, декан рогатинський. *Дуткевич Петро*, емерит. проф. гімназії в Бережанах. *Дотоцький Анастасій*, парох в Тростянцях і декан підгаєцький. *Пеленьський Андрій*, парох в Книгиничах. *Рудницький Іван*, ц. к. нотар в Бережанах. *Свиштин Павло*, парох в Козовій і містодекан Бережан. *Соневіцький Михайл*, шамбелян папського престоя і катехит гімназії в Бережанах. *Танчаковский Алекс.*, парох в Дунаєві і декан нараївський.

Вже вийшла III. часть (а 4. книжка) розпочатого перед двома роками видавництва товариства „Просвіта“ у Львові п. з. „Руска письменність“ III. твори *М. Шапкевича*, *Я. Головацького*, *Н. Устияновича* та *А. Могильницького*. У Львові 1906. З друкарні Наук. Товар. ім. Шевченка. Книжка має 624 сторони XII ки і коштує на добрім папері, в звичайній оправі 1 К., в красній оправі 1 К. 50 сот. З поштовою пересилкою о 35 с. більше. Дістати можна в канцелярії тов-а „Просвіта“, Ринок ч. 10. і в книгарні Наук. Тов-а ім. Шевченка, Театральна улица, ч. 1.

Також можна іще дістати:

Руска письменність: I. ч. (1. книжка) Твори *І. Котляревського*, *П. Артемовського*, *Гулака*, *Евгенія Гребінки*. II. ч. (2. і 3. книжка) Твори *Гр. Квітки-Основ'яненка*. — Всі 11 повістей, між ними 2 в Галичині ще незнані, 4 дрібніші оповідання, 4 драматичні твори, 4 листи до любезних земляків і лист до Шевченка. Кожду книжку продає ся окремо в звичайній оправі по 1 К., в красній 1 1/2 К., з поштовою пересилкою о 35 с. більше. Се видавництво відзначає ся: дешевостию і елеганцією, популярністю і крпичністю. Подібного видавництва не має не то руска, але навіть і польська література. IV. часть (5. книжка), обіймає юча твори *Метлинського* і *Костомарова*, вже друкують ся.

„Торбан“

музична бібліотека

видає

Українська Накладня

Львів, Вроновська 8.

Каталог даром і оплатно.

Всілякі КУПОНИ

і

вильосовані цінні папери

виплачує без потручення провізиту
або коштів

Контора виміни

ц. к. упр. гал. акц

БАНКУ

Гіпотечного.